

A

184
—
—
XI.

Lukács Pap Encké.

Igy sir a' sejer hatyné. Neándér vize,
parányán, Mikor lesergi magát balala'
nak végső' napján, Így zokog a' Szé-
gyelhezé' özvegysejben aszárú, fán
relme's mrisa balalán.

Cda vān már életem omni reggel b'ó Sarmac
Etkele Szé' örömmön, mint a' szél a' nap el-
száraszt, Ah! omni lón en' el e se'sem, mind
ket. Szexense fogas, Ez az id' el vákoztat.
Arva hazám Debreczen jóvá'rd a' Piófé-
tat, a' vőn jámbor hív. Szé' nem resztere
a' Szívem már, ama' drága lelke. Jószen nem
nyitkóé meg a' Szád nem lönyvezie az orzsa.
Nyárban buza kalásza többé' vallyon a' fa-
dön? apró por Szárazágban Számosabb
é' a' mezőn, mind Debreczen Szajta-
sa vallyon most minden helyen, mind fű-
közép' s alsó' renden.

any Imperator...
reverenter quod habet. neque

Nagy mélyben merülve néz, semmi gondod
nem vala, mit a' fia magzat ép, valamig
el' edes Atya, mit gonjait viseli. Zé-
pén neveli és oktatja, borzas baját
lapogatja.

Ehjeus Hadnagyod tenéked a' míg éle biz-
tarra bátoríva mindennéma Szűksé-
ben, mit fenyés Csillag olyan vőle,
a' E. Gy' bekezeredla, mit Kovoma a'
fejében.

Sava vala földednek jó isü' célednek, tükö-
re' Szerencsednek, oszlopa gyengésed-
nek, ne tessék azü' nebeznék, hogy
az Sējake Sűrölnék, és semmiok minis
a' Csirkéknek.

Sovany minax fogadonn mind céled bira-
lod, nem hiszülisz olyan gyorsan, mi-
kor az Savang Bőc Ballod, m. csak
nem hasad szived azon, hogy csak az
helyet látod és tanácsát nem bal-
lod.

Még beszédű Lukács Pap, Drágább myr-
tus olajnál, igazságos a' Szép nap, Szébb
világ a' Sár aranyánál, mindegy máx a' Sas
majd el-kap, Sogy nőmél el-ravozál, és
a' farkasoknak bagyál.

Igyi mázsa az Salál míg pediglen Komorú,
hi tegnapon jól, és máx mint a' vészű búcsú,
bizony ha keé felé látnál, meg Salánád mi-
toda fű, míg Satná Szívédet a' bú.

Szűs ruhában onax az Böld fejet ki esüggessé-
te, Sogy az Salál igit Sörgász, neki nagy
Sűrűm könnyezve, mert el-vitte a' mada-
rász, hi vők egyetlen egyé, első és utolsó
Szűlőanyé.

Még is a' mint Zokogóat ő magat igit fixatya,
már nékem Szívemre hat az éy nek né-
ges fülánkja, örömsül fészű bánat tagai-
mar el-fújja, el-holt véniségem időjja.

Ambros Pap Bóla után lám keserge' Decezel,
látván már most Sogy nőmél méltán meg-epe-
dett Szemben Salának bizony en is fixum ha
Salának ez ígyben, Sogy való wisegeben

ianyú Imperatoribus easint. — Tenete
venerenter quod habetis. neque

Ínyessésmük két magva két akolnak ólmal.
ona, kinek jó pajzosa, rólt nyájnak
exos pajsa, minit az bajnal Csillaga, csak
egy Szempillantásban, minit mülék el bama.

jabán
Olyan minax életem minit a meg aszod fának
semmi hasznát nem érzem ennek is az ál-
dott napnak, mert magva Szakadott
minax, s lelked az árvaságnak, boc-
rotu bú bánatnak.

Pünköstben a' Szép rózáik, kerekben virágoz-
nak, mezőben a' virágok gyengédede-
ikaroznak, tengeri búmunk pediglen
Sabot akkor bajnak, akkor vőbú-
nek s azadnak.

Oly karú úré fílemer, ki bókromig ront orgat,
óly seb ere' szivemer ki utolsó ó-
ramig varr, gyámoltalan vén fejemer
minit kit a' farkas meg makt, sen-
meg nem vigasztalhat.

Elájúlek azonnal jaj kerekmes magzatim,
Születek volt egyedül inségben gyam

laim, mint valami "öntől" szemé-
fennye világa, Sapsir leónél szebb
Istajim.

Urnak sülyos kezei Szallanak rim vég-
tete, de ti ország Papjai mint néztek a
mey? holt testre, s vallyon lebere va-
laki ki emek örülhetne, hogy ela-
lutt a' Moyses.

Siarni mikább méltó ez illy drága vőjambor
a' ki igaz Salgató Szamja az illyen ör-
állót, lebet is minden balandó, de illyen
kegyes Pá'sztor, nem mindenik Nyara-
ra.

Debrezemenek úzrai Sijavok sorosokon,
Szemerék ékeségi nem járnak mák út.
Szárokon, már egy jóvareny sem keidi
hogy ha Lukács Pap orson, és ha ges-
seben vagyon.

Erdői zöldellő fák mezei virágokkal,
kődjavok violák illaró. Szagokkal,
a' koszoróke és bokréta árnyékos
borostyánnal, hervadgyavok samax-
sággal.

szíves Imperatoribus cariss. — Tenete
re venerenter quod habetis. ~~neque~~ ~~am~~

Borón az bol sírni kell nem Szükség van
a' czipra, nem éri az. Jólt ember mi-
csoda Hagu' a' rósa, nem kell minax
ennek több ször illant majoraima,
sem lilium virag Szala.

Reggeli Szép Szarmatok, Szűnyerek mely
most tüss, de Sarju'zzék a' fű is, Szad
Szardgjon ony a' föld is, hogy minden
Sziv most csak zohog, badd bizonyi-
csák ők is, badd aszszonny a' pá-
sú is.

Ezekkel egyetemben verek, ifjak, gyermek-
kek, Szolga Szolgáló genden lévő ár-
vák és örvények, kik nem az érdeme-
tekben, de csak Xdban biztok, és bu-
által idvezültek.

Zengő Szavú Pálszorát a' nyájnak síras.
Sárok, igaz Magyarasóját Sz Ára's.
nak o'haj Sárok, bus Szivek vidámi-
toját, ba nem kéő Sziklak vadrok, vé-
lem együtt sírasárok.

Imé omniket már el hads3 bangos Szavú
gyánolunk, vigasztalást már nem adsz
mikor nyavalyában forgunk, minc
menyőgő" nem ríogatssz, hogy ha még
táncorodunk, vagy ha a bűnre bangar
lunk.

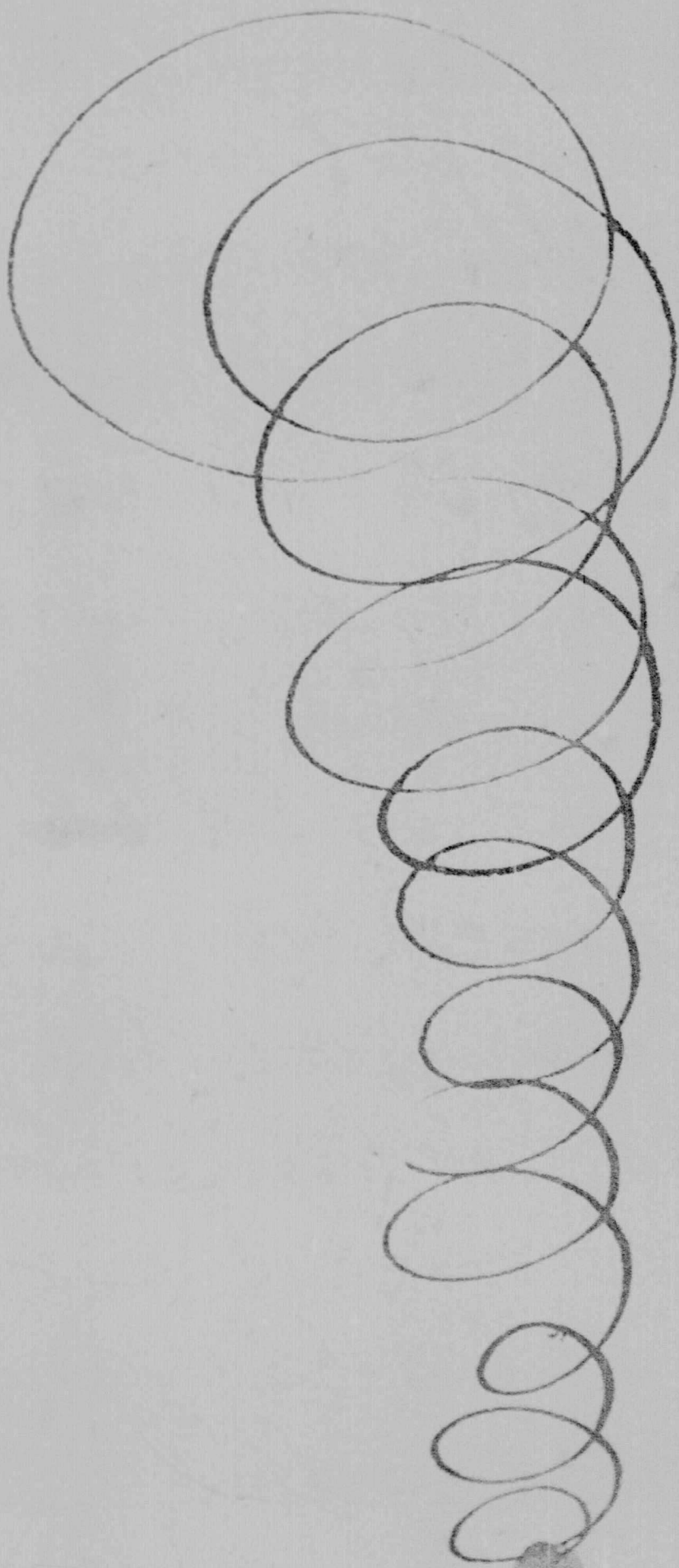
Nem mondhatjuk új vagyon, hogy elyet
nem élél, mert it a' sovány földön tün-
dőklő" vészegéi érel, de mi reánk néz-
ve bizony még nagy szép időt élnel,
hogy ha változagos lehetnél.

Melro tamtára mikor köztünk fel állal,
es nékünk a' gyász ruhánk, hogy illi in-
telen még Salát, szép májjadtól ké-
hegyes Atya, csak el sem búcsúsbart,
mit Lenc Illye's csak el-múlal.

Sebes szív vigasztalni kegyes beszédű valah
emberekkel mulatni szeléd erkölcsöt na-
rátal, a' bűnt pedig meg feddeni, kit mi
rapasztalatl, menyőgő" keppen kés-
vőtal

any Imperatoribus caruit. — Tenete
venerenter quod habetis. ~~neque~~ ~~amb~~

Mimaz Hodász egy sira Lukács Pap-
nak balán, a jó Pátyván óhaj-
tya, hogy el vitte a madárdzs, sok
jó Szexenseket kíván és vendőnek
forgásán, minden jóknak végső
napján.

Reverentem / Ecclesiam

Celeberrimo ac Carissimo Dno
Iohanni Kisvardai Venera-
bilis Discretus Debrecinensis
senioris nre non Ecclesie San-
cte M. Labyrinthis V.D. Mi-
nistri Fidelissimo ac atque ita
Pietate et Eruditione Vene-
rando Cen: Patri in Xto iungi
observantia Plendisse flendum
obligationem mittit.

Br. Maro:
V.D. Minister B.

Institamus igitur verbo Dei, et hanc Hæres, quam vera sit
Ego supragando, vos revagando, quantum consistunt in verbo Dei
deinde recum. Nam si veritati Dei, ne potra quidem inferni
resistere valent, si vos ex verbo Dei in meas Hæres insurgeris
illam planè deiciatis; et in fenestram comminuetis et proderetis.
Ego quantum sum de hac se persuasus, et quantum valeam
in ejs, qui in me est, fidei Explicatione; hodie præcipuum dabo Dis.

Addit Palaeologus: Hæc Oratio ex multis, qui audiebant, animis,
multos calculos exemit, laudantibus Orationis Argumentum.

Post Parutam, suas Explicare Tabellas, caput Joannes Somnerus
et desideraverat quidem ille Græcā Orare Linguā, sed Græcæ Secreta
obscurabant. Nam iusserat ille: postquam sicut olim Græcam, ita
nostrā tempestate Latinam Linguam oēs Sentes intellegunt; Latine
Linguā esse transigenda; nisi ubi vox una, in hac potius, in qua
scripta est, quam in illa, in qua Explicatur aliquid ad eam operam
Sua igitur Sex Corollaria Lucas præconis Districte ex pulpi-
to ita recitavit, neque enim se aliter habebant:

Corollaria Sex, à Joanne Somnero ex Sacris Bibliis
collecta pro Apostolica et Prophetica Veritate:

Corollarium I. In rebus quibus et sunt Natura et sunt Individua;
Sicut autem Natura non est sine Individuis, ita nullum Indi-
viduum est, quod suam non habeat naturam. Quamobrem sicut
si quis inter unum hominem et plures homines, ponere vellet
distinctionem, ea non esset Naturæ distinctio, cum oia individua ho-
minum unam habeant naturam, sed Individuorum. Ita, cum ponitur
inter unum Deum Israël, et plures Deos, scilicet distinctio,
illud non ad Numerum Essentiarum; cum plures Essentie Divinae non
sint in Deo; sed ad numerum Individuorum accipendum est; quod Deus
Pater unus est, factus et erit Individuum: Dei autem alii sunt,
facti sunt, et erunt plura Individua.

II. Si Elohim plura h. e. tria significaret Individua, et se-
horah. Divinam veri Dei notaret Naturam, nec Jehovah vox
cum multis Individuis conferri, nec Elohim verbum, unum Indi-
viduum significare posset.

III. In illo Elohim, qui est verus Jehovah et verus Adonaj,
nec est personæ, nec substantiæ substantia nec essentia,
essentia, nisi vocibus, quæ sunt apud Syriacos, et Aegyptios, sed
nihil

rebus, verum et proprium, quam habent in sacris Bibliis, intelligi, gaudium, et illis insinuat et obtrudit alienam, peregrinam sententiam.

IV. Vox Elohim et verum Deum significat, ut: Ego sum Elohim Patri tui. Exod. iii: et verum hominem, ut: Conduci te Elohim Pharaonis. Exod. vii: r. et veros spiritus Ministrorum Dei, ut: Et Deus omnium Elohim. Deod. locutus est Job. 8: Et falsos Deos, nec veros homines, nec veros spiritus, nec verum Deum, ut si Jehovah est Elohim sequimini eum; Si Baal est Elohim, ita post eum; nunquam tamen in sacris scripturis, contenditur de ea voce, et ejus sententia an conveniat: Minus Deo vero Israelis, an alius? nisi cum collas sit inter verum Deum et falsos Deos, qui nec ambulare posse, nec vi, nec sentire, nec sperare, nec curare aliquid dicuntur.

V. Intelligitur et aliud: Si nomen Elohim Tres Personas in Trinitate complecteretur, sicut infans in ingenia cupere, Baal fuisset unus Deus in Trinitate, cum diceret Eliar: Aut Jehovah Israelis est Elohim, aut eundem Elohim esse Baal. Quae absurditas superat absurditatem Libri cujusdam inscripti: De Tribus Elohim; h. e. ut ejus commentum sequamur: De Novem Divis: Est quis vel Eiber Lanchii de Tribus Elohim?

Perlegit Lucas Praeceptor ista et consedit.

Tum Joannes Somnerus. Sic factus est: Oratio Sommeri
volui has theses meas, ut mutarem nomen earum verum, quae disputanda propositurus eram; cum et Corollaria sint verba, quae ex sacris Bibliis. Sententiarum collecta, et levi manu hinc inde accepta, et in unum veluti corpus compaginata, sacra Regum Christianorum veritati, addi et coniungi posse videantur. Nam, nume? si unquam alias, et in hoc argumento, si aliquando in aliquo, omnium animi cura et labore, sacra leges sunt dispendenda, et accurata diligentia pervestiganda; cum et tempus sit; in quo Deus suum Evangelium, veluti ex mortuis reviviscere voluerit; et hoc agendum de una, Minus Dei, ut nunc loquimini, vos Persona et Individuo, inter prima esse Deus ipse voluerit, quae ad salutem acquirendam necessaria fore significavit.

De Duobus autem, ut me dicentibus, attentè auditis expe et peto: Quod prius ait: Adoramus isti nos hanc Blasphemiam in familia? Quod Resum Verum Hominem. Atque declarationem posce nunc seculis: Quod Spiritum Sanctum Missum, ut de duceret Ecclesiam in omnem veritatem, post mortem Jesu in despoli are conerunt suis honoribus; et exire suis ornamentis. Et

hoc dicunt, cum ne verbum quidem ex Sacris Bibliis pperire possint, quod demonstrare valcant in Jesu Christo et in Spiritu Sancto ea, quae nos dicimus verbum Dei Jesu Christo et Spiritui Sancto non attribueret. Neque vident isti tam diligenter ad errores, honores et ornamenta. Jesu Christi et Spiritui Sancto majorem esse culpam Jesu Christo et Spiritui Sancto velle ex humano errore ea attribueret, quae à Deo Patre nunquam habuerint, cum illi non indigeant nostro mendacio, ut spectabiliores et splendidiores videantur, quam dicere illos non habere, quae illos habere verbum Dei nunquam docet. Et, magis esse, à Deo Patre conari humanam audaciam illa deridere, et alii communicare, quae Deus Pater sua spes esse voluit, nec in alios transferre, ullam nunquam cogitationem, aut suscepit aut suscipere potuit. Quaso à Te: Demulimusne nos à Jesu

Christo et à Spiritu Sancto veram Dei Divinitatem? Demonstra Tu antequam hoc dicas: veram Divinitatem à Patre Deo Jesu Christo vero homini, et Spiritui Sancto vero Spiritui fuisse aliquando
à Patre Deo, Jesu Christo per Generationem aeternam, Spiritui per
Inspirationem communem, communicatam. Quod si hoc Tu demon-
 strare ex verbo Dei posse desperas, tunc absterso omni rubore
 audeas nos illa à Jesu et à Spiritu auferre velle, quae tu pal-
 per manibus in Jesu et Spiritu nunquam fuisse.

Deus dicit: à se nihil habere, et quicquid habet, à Deo Patre habere, dicit etiam Jesus, Spiritum à se nihil, sed omnia quae edoca-
 rit, à Patre Deo, locuturum; Quibus verbis declaratur, ex dan-
 tis Dei Patris liberalitate, et non ex hominum affectionibus, ha-
 bere ipsum et Spiritum, quicquid tamen illi habent et possident;
 quamobrem quid opus est humana commenta et calumnias con-
 sectari? Siquis non in nobis Despoliationis iniqua vos; sed
 in Adversarij Temeritatis nomen habet, cum Nos Jesum et
 Spiritum ea non habere, quae à Patre Deo aliquando habuisse, Ro-
 phetae et Apostoli in scriptis scripserunt, dicamus; Adversarii vero ea
 in Jesum et Spiritum Sanctum referant, quod. ut referre debeant,
 nullum habent, aut Prophetam, aut Apostolum, Autorem, Ducem, Doctorem.

Nunc Venio ad Alterum seu posterius. In quo Satanam novam viam sibi aperuisse ad convertendum Patro-theo Christiani-
 ti potest. Nam olim curasse videntur, ut aut in homines impi-
 os, aut in commenta impietatis hominum Extra Ecclesiam transfer-
 retur Divinitas Dei. Quod laboribus temporis pro ipso seculo, quo pro-
 debant ut Divinitas Patro-thei revivere ab hominibus et similibus

De Disput. quadam publica Alba Julia habita.

Christi hominum apud Iohannem Parricem esset: in Regem Ecclesie
 terrarum omnium verum hominem, et in Deducorem Collegiorum
 novum in omni veritatem, Spiritum Sanctum transfere conatus est,
 et illi conatus successit. Regite enim Historias, et perestiga-
 re diligenter omnem Antiquitatem, hoc vobis compertissimum
 occurret, cum oibz conatibus et edictis formidolosissimis
 sent Imperatores Idololatricam antiquare; et ex omni memoria
 expungere; tum maxime Saramam, ut intra Ecclesiam duo socii
 Parratheo erigerentur laborasse, et quanto illa infirmabatur
 tanto ipse stabiliebatur magis.

Sed hoc malum obregit affectu. quodam illiberali; qui
 putatur esse in Jesu Christo et in Spiritu Sancto; Cum sciamus et
 Jesum Christum omnia, quae accepisset a Parratheo narranda hominibus
 antequam moreretur denunciasse; et Spiritu Sancto in omni ve-
 ritatem deduxisse Apostolicam Ecclesiam, quae veritas Salutifera et
 potestatem hominibus. Quos affectus igitur fingemus fuisse, et tum
 cum viveret Jesus Christus, aut in Jesu Christo, aut in Spiritu Sancto; nisi
 ut et Ille et iste absoluerunt fidelissimè mandata Parratheo, Ille
 omnia quae accepisset, Iste omnem veritatem denunciavit hominibus.

Quare dispice Universa Sacra Scripta, et vide an tale quoddam de se
 Jesus Christus aut Spiritus Sanctus nuntiavit Prophetis, et Apostolis, quod
 intelligeretur utrumque aut alterum, ejusdem esse Divinitatis Nativitatem
 aut processionem aeternam cum Parratheo? Res est: Nondum ab aliquo
 inventum est, ut experiemini oes, qui huc adesset ex Latiorum
 Collationibus et dilutionibus. Si non est, quid amplius ad affectus
 Humanos recurrimus, et illos Jesu Christo et Spiritui S. infirmamus?
 Sanè, si de vera Divinitate Jesu Christi et Spiritus Sancti; nec inter
 omnes veritates, quas Spiritus Sanctus; nec inter omnia alia, quae Je-
 sus Christus nuntiavit nobis, extat aliquid talium, signum est, volun-
 tatis illorum. nunquam fuisse, ut eos inter Deos, post aliquot centena
 annos, ex quo ipsi fuerant inter homines, referre deberent hinc.

Et quid est, rogo: Dicere Jesum et Spiritum Sanctum illud deducere
 rare, absquo neasimè abhoruisse compervicere? Et ego quidem
 demonstro, illos, ab his, quos vocatis honoribus et ornamentis abhor-
 uisse; quoniam cum possent, nunquam se tales esse docuerunt,
 aut credi voluerunt, Demonstrare vos in Divina natura illos sub-
 sistere aliquando vel levi vestigio docuisse; et ego illius veri
 Dei cognomine non abhoruisse concedam.

Dices: Cum Jesus Christus et Spiritus Sanctus per unum Deum

normum Circula. pro veris diis sunt culti, quare ipsi, ne id fieret, aliquos non monuerunt? Respondeo. Hæc obiectio si locum haberet in Jesu Christo et, sp. Sancto locum etiam habere deberet et in Sole et in Luna et in Stellis, in hominibus, in pecudibus, in creatura Universa, quæ culta fuisse magis quam Pærothemum, veritatemque Dei in injustitia detrimere testis est Paulus.

Sed dices: ista loqui non poterant; sed Jesus, qui promisit non deserturum suos, et Spiritus Sanctus monere aliquos potuissent.

Sed, quid facilius Deo, quam mortuum aliquem vitam donare? Jesus tamen dixit: Non opus esse mortuos. Excitatione, qui Regem et Prophetas, quos legere poterant, habebant. Sed neque Jesus Christus ullum aliquod miraculum edere apud illos volebat, quos miracula non posse monere, ut addicerent, videbat. Habentibus igitur Apostolica et Prophetica Scripta, non opus habebant monitis, sed tamen non desierunt Monita Sæpe Oracula Sæpe. Sed qui Sacra Scripta in alienum vertere sensum conaverunt, quomodo Sanctas Jesu Christi, et Spiritus S. monitiones non Scriptas receperunt? Audiebantur quidem illa ab hominibus, sed opinio semel imbuta non facile ex hominum Animis revelli potest.

Et, quam Ecclesiam dicitis, cui Jesus Christus adesse omnibus sæculis spondisset? Ego legendo hæc in Sacris Bibliis invenio: Nunquam fidem Doctrinam fuisse corruptam in Ecclesia, nisi cessasset corruptio morum: Corrupti. morum autem Ecclesiam nunquam Pærothemum agnovisse pro sua: nunquam Jesum Christum nisi resipiscendum tutari voluisse, ut qui desideraverit aliquando ad integritatem Doctrinæ pervenire, hunc necessarium fuerit vitam suam ad Reges Dei composuisse.

Hæc antequam accederetur propius, et ad teli jactum perveniretur, præparari volui. Vesperum erit Oratoria ultra. Sub lucide Deliberationum Vesperis. componere, et malleo Latiorum contundere, ut multiplicibus generum decoctionibus examinata, aureas mineras puri puri auri Sacros. Bibliol. sora spectatoribus oculis et auribus referant, unde sunt granatum de sumpta Adriani.

Laus Sommeri: Adriani Palæologus: Hic finem dicendi fecit Sommerus, bonis Literis a pueritia addictus; sed cui fortuna quantum dedit, erat ex animi votis, et decreverat ex Commodis vita. Eum o, tantum attentissime audiebat Corona, quod nova quadam adferre videbatur, examinantes, quæ ille dixisset, et Animi concoquantes

Postquam

De
Post
Huyadi
Suisroa
Sex
Greg.
Mason
Qu
Genuus
ratione
quam
Pie
si Roma
mus, al
Te Hon
Pavum
ne por
protete
mi so
quando
cum co
fortione
Pana
Sustine
mussa
juber.
habet
attenta
non epe
igitur
nisi d
Simbra
in trun
Hæc d.
Non mi
lo fan
sed a
enam
Sit m

Postquam absolvisset orationem Sommerus: Surgentes, Demetrius
Hugadi et Lucas Paccus. Ille Dextra Thesi Paruas Hic
Sinistra Corollaria Sommeri ad horum Antagonistarum reculerunt.

Lex Numero per Protopopaeum Introducunt. Opponentem fuisse
Greg. et Dou. Rom. Pont. Petrus Lombardus
Martinus Lutherus, Gratianus et Ulrichus Zwinglius.

Qui antequam Arguta contra Theses et Corollaria proposuissent.
Primum in Parentum, Secundum contra Sommerum fertur dixisse
orationem. Plaudata vero ad Josiam Regem pro Rege disputant.
quam etiam Lex promulgari curavit. De quibus per ordine scribitur.

Sic ergo Primum opponentium fertur locutus fuisse ad Parentum.
Si Roma Essent, sicut hic in hoc Nova conditionis orbe nunc Su-
mus, aliter contra Te disputaretur, quam hic Locus permittat.

Te Homuncionem insurgere contra Deum - - et vivere? Vivere?

Primum hoc est, nam et disputare audeo - - et fidem, contra quae
ne porta quidem inferos. aliquid valere unquam potuerunt. Te
proterere posse, ex his futilibus Thesis excutere ex fundamento,
qui Solidissime imitatur Sepi Ito vero Deo, et vero homini, ali-
quando Inevasti.

Piger pudor, hoc inire certamen,
cum considero, quid tu sis hominis, et quid ego, hominulus, vagus,
fortune malis saevius et Licaricofus, ex palude Veneta, veluti

vana ex luto, prorepens, fidem quam tota Ecclesia Christiana
sustinet, vel nunquando labefactare ex ausus? At Tu non solum
nunquas, sed Thesis et cestu provocas, et in arenam descendere
jubes. O! Si tuum, et ibi, cum et ubi Evangelium habebat et

habet fasces et securas secum complicatas, ausu remissio ipsa
accutaffer, jam tui cineribus fuissent Exemplo posteris: Lex Divina
non esse contaminandas impura manu, ore charactere? Inde

igitur, cum hic et tempus et locus Tibi: cum aliud sibi restat nil,
nisi angusta vita: / proet, et tela in saltem torque, quoad tempus
sumbrum, et locus tuo exitio decretus veniat, cum tua tela

in tuum cadent caput. Interea Argis tuas Theses petant.
Hac diserat ore nimiae, et loci Libertas violata esse videbatur.

Secundus, ut narrarunt, qui aderant, ita dixit in Sommerum:
Non miror Te Germanum, a Nobis Tuis dominis: quibus post famu-
los famulos: quorum Imperio Liberas Servire solebas: / delectare;

sed a Germanis, Te Germanum, quos propugnare condecet, ali-
enam et blasphemam Sectam tueri, miros. Et hoc, quavis
sit non nihil, periculi a nobis posset, si aqua condita in Deum

tatione utriusque partis esset. Sed cum videam Vobis victo-
riam, nil victoria, victis autem immensa probra accedere;
Vobis autem victis nil ignominia, Victoribus vero nunquam
desiderari gloriam conciliari. Si fata non juberent, ego sane
hoc decretarem certamen. Nam cum bono in hac discrimine
venire, ut aut perdas omnia, aut nil luereis? Ex vobis
autem nihil; Homini etiam victis et in servitute servatis,
quid vobis accedere lucri potest? Id scilicet quod Romanis servili
in bello, quo debellato ne triumphare quidem licuit. Et nos
honorificum Buccimus, cum devotis ore capitibus, primos ordi-
nes ducere? Sed satis parandum est, et sparta quam na-
ci sumus ornanda. Interea cogitatore vos cum vestris viris
negotium suscepisse, nosque fustes habere in manibus non ferimus.

Hic ab uxore sic dicitur, Plaudrata iniquo ferens animo
se cum suis Tisari, et loci Majestatem verbis contumeliosis vio-
lari, ad Iuliam Praedidem versus, sic dicere capit.

Oratio Plaudrata ad Iuliam Regem. Rex in aeternum vive! Sit
memoria tua sacro-sancta apud mortalium animos omnes!
Injuriam nos proleindi ante Te presente Augustissimo Auditorio, au-
dis. Quod si haec audient illi in ipsis injuriis, quid verendum est
ne fiat in fine? Si certandum esset convitiis, telis, nos Plaudra
et Parothenum possemus pferre; quorum hic nec coactus tacuit
ille libera confessione descripsit, quanta fuerit in malis viciis
et scelerum nefandis, moles. Vobis obiciunt, paupertatem,
inopiam, nuditates, exilia, exagula, vincula, fugas, quae sunt
fortuna mala, non crimina in leges Dei, sed nostro pro regi-
bus divinis nostro sanguine sustentatis ornamenta.
Hic nos Parothenus adesse voluit, ut causae cognoscerentur: Quae
ob causas Mortalium aliqui duos illi Socios dedissent, cum ipse
et Socius careat, et Socios nunquam habuerit; cum ipse et So-
cius careat, et Socios nunquam habuerit. Quare a consensu,
ab injuriis, a minis, a probris, sicut ab Arminio cessandum est.
Scimus nos esse paucos, illos esse innumeros, Sed Parothenus
ut nomen suum reddat apud hos omnes gloriosissimum, pa-
ciet hos paucos victores, et illi innumeri sub jugum nat-
tentur. Alma nostra sunt Evangelia, et quidem primae
stationum arma; hinc ad Prophetas decurrere licet, ac in
Ode quantum liber armos petis; concedat etiam decurrere
ad Philosophiae spirituos campos. Decernat me ad verum

De Disput. quædam Publ. Albe. Bahæ habita

693.

litudines, et probabilitates, quantum cupit Animus, sed fœ-
na ad maledicentiam non laeentur.

Motus his Verbis Josias, et qd illis, quos Ipse in Thea,
num deduxisset Servitutis et Paupertatis cognomina expro-
bri indigne tulisset. per Praetorem iudici voluit Sacratam de-
poni: p. Lex Disputatoris; et Ne qui in Arena starent, alii in a-
liis essent injurii, qui aliter fecisset, nuntius Iudex et cæcis ef-
ficetur. Hic Disputatoris incensus est timor, et Lex hæc
promulgata, laudata est à toto Confessu.

Hic Grippis; jam Lex Superiori Nominati opponentes; primum
contra Theor. Patet: Singuli Sena opposuerunt Argta; contra
Singulas Theor. per Servit. et Primum contra p. Theor. 6. Secun-
dum contra 2. Theor. 6. et sic deinceps. In summa oppo-
uerunt Argumenta 36. Pro.

Quæ Argta quoniam hodie quæque solent obversari et objici
ne lector molestia et nausea in legendis, tanto magis scriben-
dis, creetur, negligentur, ne et plerique tedium parerent. (ceter.
Si qui vellet, facile copia apud hos. Scriptorem habere posset.

Post opposita Argta: p. Admonitio Francisci Davidis ad Paen-
tam Apponentem: Franciscus Davidis ad Paentam verba inquit:
Dispicite diligenter oia et perlustra: An tela aliò sint decorta,
quam oportuerit; an intus et dissoluta volaverint: an in ipso
pulsu cuius Subsciterint: an ex solida parrine materia for-
mata, torta fuerint, et ita quæ erunt dicenda, oia ex verbo
Dei, cuius causâ nobis malè voluit omnes, explanato.

Et Paruta, qui jam resumerat diuinum, et collaban-
tem firmaverat, recitat Argta, oia à proprio ad primum,
ab oibz fuit laudatus, de aditute memoria in recipiendis, et
tenacitate in retinendis; quæ duo praeq. concilio natura
et his solis; quos æquis Supplex uberrime dilexit. Et vide,
bard. notant, si quam iniurio contraxerat, hæc Argta Senoci de
citatione aboluisse. Deinde Monita Francisci Davidis sen-
tus; capit Argta notare, hisare, confodere rejicere, ut omnia
in se nudi oculos converteret.

Et latabant Plaudenda, qui Autor fuerat, ut tam generis
et onerosa Provincia illi nunquam umbricæ dices et fab-
ricato Solasticas Exercitationes expro, imponere.

Versus autem Paruta ad Antagonistam: Exprobratio inquit
ut Sententias Sacras, Sententias Sacris opponeret; non enim

contendimus, quod humana ratione colligi possit, hinc inde, sive bene, sive male, cum nihil fuerit ullo tempore Sacro-Sancti, quod Scholastica temeritas non violaverit. Hinc disputationibus, et querendi sine licentia et libertate? Itaque suspecta nobis sunt illa omnia, quae non aliqua Sacra, seu sententia testantur. Quamobrem si de jure meo.

Decedere vellem, vestris rationibus respondere non timerem; sed enim meum postulat; ut ad promissa mea Sacra; promissata vestra Sacra tot reponeretis. Quod cum a vobis factum non sit, herbam mihi porrigere videri, et judicare potestis.

Præterea infirmitas Latronum vestrorum inde apparet, quod ex Triginta sex Aëgis, decem et octo meas Theses transiliunt alia signa petunt, postrema 6. accedunt quidem propius, sed conservare manus non audent. Quibus ita dicitur.

Paruta Sigillatim omnia Argumenta apponendo, pro illo tempore scripsi necesse et laudabiliter dicitur. Perquam stultum verum dum esse negat, omnem veram divinitatem Parotheo tribuendo. Omnia vero describere hic loci, et hujus operis corpori adjuvare longum esset: diversum corpus requirit; Nam cum objectionibus Lio Paruta dixeret ad philypas quinque extendit.

[Hoc de Paruta hic obiter notari potest, quod postquam renuntiaret fidei catholica, forte, antequam Unitariis. Sacra amplexus fuisset, transiit ad Lutheranos; cum enim Martini Lutheri argumenta voluisset diluere, ad eum conversus dicit: Te Domine Martine, me in multis habuisse Magistrum, non ignominiosum ducio ante omnes fateri; imo summam ago Parotheo gratias, quod te non post meum seculum exstiterit; sed te aliud probantem, quam probare debetis assero. Similiter

Ad Hulricum Zwinglium dicit: In multis mecum ex pace, pax et deceret tui habere rationem, sed veritatis patrocinium susceptum aliud postulat.

Iam etiam contra Sommeri Sex Corollaria Inominati Sex Opponentibus, seu opposuerunt Argumenta contra singula Corollaria id est. Nro 36. Quae etiam describi hinc opus adhibere alium.

Absolutis vero Aëgis objectionibus; et singulis contrariis Sommeri querula voce expostulans. Felicius inquit me fuit huius meum Socius; nam iste aliquos habuit, qui se illi edisserunt, pro opposuerunt; ego nullos, ut Corollaria mea, cum Sommeri Aëgis, quae excipi, ab horribus explosa, demonstrant.

Inscrua

Interca Sommerus Argumenta oia ordine recitavit: memoria
 praenti, et, erat aliqui notus familiaribus, et de memoria fideliter,
 et studio indefesso, et descriptione congruente commendabatur,
 atque de singula aegta respondit, obijces opponentium, cum quoniam
 Aene Sommeri extenduntur circiter ad primas papyri tres
 cum dimidia. De Sommero plura videri possunt Superius
 inclusio Disputationis: Finis erat atque Disputationi, et si
 lebant ubique oia. Paruta autem et Sommerus; ad concionem
 vero Sermonem dixerunt. Et vos, qui audistis, et vos, qui nobis,
 cum pro disquirenda veritate certatis, Scitote, Nos persuade,
 re Nobis, maxime esse a vobis, audiendo et disputando affectos
 beneficiis, quae nulla abolebit aetas, et perpetuo infusa Ser,
 vabuntur Animi nostris. Audistis vero citata et explanata
 capita, quae nunquam non jaetari solent. Hodie etiam illa tan,
 num Aegta solent obijci: et si bene providemus, jam declarati
 a vobis, jaetari desinent.

Quare Ioseph Leges intererit, et significare Parrotheo, et
 in Publica acta referre, nullam a mortalibus esse adductam
 sententiam ex sacris Legibus, nullam excogitatem rationem
 quae facilem Repositionem, et cuilibet vulgari homini obor,
 am non admitteret, et quae duos habere Parrotheum Socios
 Deos, vel levibus vestigiis indicaret.

Hic auditis Ioseph affatus humanissime Auditores et
 moventi Antagonisti, ut paratiores essent, ex armamenta,
 rio Dei, arma, si possent, acciperent; si non possent iuramento
 Dei verbo cederant. et Parrotheum pro solo et vero Deo vere,
 rarentur, concionem dimisit, Ipse cum suis hiesis domum petens

[Notandum adhuc de Publica hae Disputatione] 1°: Quod hae
 non tantum ad unum diem fuit determinata et publicata,
 ut ex styli serie apparet; at in Exemplari, ex quo hae sunt
 scriptae et excerptae, reliqua desiderabantur. Verum prout ex
 Urbe Deo. Sygga, et Umbra adverti potest. Sic Paruta et Sommerus
 sua Doctrina, vel prima die Disputationis, tam praecleara
 documenta et specimina adduxerunt, ut ex his etiam de reliquis
 iudicium fieri potest.

2°: Apparet ex quibus singulari Dei favor, quatenus exi,
 avit paucos, qui, recitandum investigarent, et mundo patefa,
 cerebant. Certè nunquam illustrari dignas Deo gratias agere possent.

Hist. Univ. Boles. Liber 2. Caput XII.
 qui ex tenebrarum labyrintho, in lucem, ad sui et filii veram
 cognitionem transtulit, et quidem per illos, qui sedebant in te-
 nebris, et veritate agnita, multi morte veritatem obsequa-
 runt, multi solum vivere debuerunt, ut Plaudens Paruta
Seonhardus, Abbas Busalis, Bernardinus, Ochimus, Palaeologus
 et multi alii; per quos Deus hanc etiam Patria, illustravit,
 solem veritatis oriri fecit.

30: Patet etiam ex Praenipij: Primi isti Reformatores
 quantas maculas, Sugillationes debuerunt pati: id quod non in
 hac Disputatione evenit, sed etiam in Albana utraque ac
Varadiana, ubi etiam Rex debuit erumpere, et quosdam cor-
 rumpere, praecipue Petrum Melium maxime redigere.

40: Palaeologus, qui fuit concinnator hujus Disputationis
 non fuit praesens in Disputatione, ut colligi potest ex iis quae dicuntur
 superius p. 889. lin. 22. Tunc enim Roma proscriptus exibat per
 Bohemiam et Moraviam, et tunc erat natus singulari Pa-
 trum Theodoricum Bunovicium Principem Momio: de quo
 sic scribit. Theodoricum cum Portum Salutarem se habere
 sibi persuadent omnes boni, docti, et quos fors iniqua alie-
 nas invidere terras coegit, proprium et aptum receptaculum
 sibi non defuturum. Ego si in lingua et ora sonora
 totum resolverem, enumerare ejus in me, et amicitia in-
 teperuna; et fidei sincera beneficia, nunquam possem;
 commemorare quidem aliunde valere, et inde maxime,
 (113) quod undique in me tempestate oborta, ut de mea salute
 ab oib. desperarem. Ipse tunc et spes alias, et eo tempore
 maxime, se me amare testari coram oib. non desistit.

[In Margine Libri erat Notatum: In hujus s. Sctr.
Theodoricus: Tutela et Parrocinio Jacobus Palaeologus fuit
Helicis.]

Memorat etiam Laurentium Echmanum Juris peritiss-
 simum, et sui amantissimum Wenceslaum Ruthenum, in se
 colendo nunquam saturum. Doctrina: Deus exulatum
 et peregrinos, qui persecutionem causa fidei patiuntur, solet ha-
 bere Curam, et rationem, et vel inter Exulantes solet de il-
 lis providere Hospicium, Patronos procurare. Sic post longas
 peregrinationes, appulit Palaeologus in Transylvaniam, et ita
 in Ordinem redegit Disputationem.

qui ex tenebrarum labyrintho, in lucem, ad sui et filii veram cognitionem transtulit, et quidem per illos, qui sedebant in tenebris, et veritate agnita, multi morte veritatem obsequuntur, multi solum vertere debuerunt, ut Placidus Paruta Severardus, Abbas Basiliensis, Bernardinus, Oclunus, Palaeologus et multi alii; per quos Deus hanc etiam Patria, illustravit, solem veritatis oriri fecit.

30: Pater etiam ex Praenipij: Primi ipsi Reformatores quantas maculas, ligationes debuerunt pati: id quod non in hac Disputatione evenit, sed etiam in Albana urbe, ac Varadiana, ubi etiam Rex debuit erumpere, et quosdam corripere, praecipue Petrum Melium maxime redarguere.

40: Palaeologus, qui fuit concinnator hujus Disputationis non fuit praesens in Disputatione, ut colligi potest ex iis quae dicuntur superius p. 589. li. 22. Tunc enim Roma proscribitur exibat per Bohemiam et Moraviam, et tunc erat natus singulari Patrum Theodoricum Gurovicium Principem Thomae: de quo sic scribit. Theodoricum cum Portum Salutarem se habere sibi persuadent omnes boni, docti, et quos sors iniqua alienas invadere terras coegit, proprium et aptum receptaculum sibi non defuturum. Ego si in linguas et ora sonora totum resolverem, enumerare ejus in me, et amicitia in, regerem; et fidei sincera beneficia, nunquam possem commemorare quidem aliunde valere, et inde maxime, (13) quod undique in me tempestate oborta, ut de mea salute ab oib. desperarem. Ipse tunc et spes alias, et eo tempore maxime, se me amare testari coram oib. non desinit.

[In Margine Libri erat Notatum: In hujus p. 589. Theodoricus Tutela et Patronus Jacobus Palaeologus fuit Halicia.]

Memorat etiam Laurentium Schmanum Juris peritissimum, et sui amantissimum Wenceslaurum Luticium, in se colendo nunquam saturum. Doctrina: Deus Casulium et peregrinos, qui persecutionem causa fidei patiuntur, solet habere Curam, et rationem, et vel inter Casulanos solet de illis providere Hospicium, Patronos procurare. Sic post longas peregrinationes, appulit Palaeologus in Transylvaniam, et ita in ordinem redegit Disputationem.

Sec: Franciscus David etiam commoto animo, gradum et
prolixam dixit Orationem; cuius tamen Summa huc redit: Ad
versarios obstrictus est, ut contra ipsas, quas Paruta et Soume,
ut, Sacras Sententias proposuerunt, alias Sacras Sententias
si habent, proponant: si et id Rationibus Urget: Quod si vero se tales
Rationes non habere pro conperissimum habeat, apertio verbo,
quod unus sit et solus Deus, qui Patro-theris dicere aperiant caput.

Go: Postquam Palaologus post multas peregrinationes in Trans-
niam appulit, ex Notationibus Disputationi Interessantissima Latino
Stylo Concinnavit hanc Disputationis Enarrationem, ubi Anachro-
nismi quoque errores exaruit. Siquidem Pontifex Pius V. si
qui tunc regnabat adhuc, cum hac Disputatio habita est, at cum
Palaologus concinnaret, iam descendebat ad Inferos. A. 1572. ut
in Sede Pontificum sedens a Kolbo et Marina sub eoq; hic
a Palaologo in Inferniis Sedib; a Manib; occisus. inquit ibi,
Aug: Inventus fuisse introductus. Et Regi etiam Joann:
us memoria benedicit, qd a morte fieri solet, i quib; Clari-
fis, Palaologum cum pigmenta Rhetorica, plus iusto curaret,
in hac Descriptione Requisite Historia magis necessaria perdidisse.

Ad postremum: Credibile est, post hanc Disputationem, in qua
as Adversarios, a Calumniationibus solitis, convectiq; convicia-
tionibus oclusum, ad solam Sacram Scripturalem adstrictum,
in eum obturatum fuisse, aliquos ex Unitariis potuisse An-
sam dedisse Trinitariis; ita de hoc Anno Annotandi: Aure-
um illud Seculum sibi promittebant, fore: ut totus orbis
Christianus in Illorum sit consensuq; Dogma. si Character
Archivi Capitali Medientis

Certe totus orbis Christianus Trinitarius, nullum potuit dare
Hominem, qui Scripturis et Rationib; sed tantum qui sensibus
certare cum Unitariis posset, quod Arma Iri nullatenus retor-
gebant, sed Dei verbo et Rationib; instructi in Peris, alius
firmiter conspirebant. Dignusq; erat Deus et Pater Sui.
Nostris Iesu Xri, fons et Pater Eminentissimus, solus Absolutissimus
Sui, Immortalis, et Aeternus Schorah, ut totus orbis gloria
illi tribueret: atque iam illos quoque dicebat: Nunquid non Sui
unus omnium nobiscum. Nunquid non Deus illos creavit nos;
quare ergo despiciat nunquid fratrem suum? violens talis
Paterum Maloch. 2:10.

Lukács Pap Enke.

Igy sir a' sejer battya Neander vize
partján, Mikor keserű magat halála
nak végső napján, Így zokog a' Szep
gerbőze örvénysejben aszru fan, Szé
relme's rása halálán.

Oda van már életem omni reggel b' Darmas
Etkele Szep örömmön, mit a' kú a' nap el
száraz, Oh! omni lön en el e sejen, mind
két. Szereuse forgas, Ez idő el vákózai.
Arva hazám Debrecen jóvá ro a' Diofé
rat, a' ven jambor his szögán nem resthete
a' Rived már, ama' drága lelku' Jósne nem
nyihike meg a' Szád nem lönyvezie aszru fan.
Nyárbán buza kalásza többé vallyon a' fa
dön? apró por Szaxarágban Szamosabb
é a' mezőn, minde Debrecen Sohajra
sa vallyon most minden helyen, mind fu
közep' s alsó renden.

ianij Imperatoribus caruit. — Tenete
venerenter quod habetis. ~~neque~~ ~~ampli~~

Nagy mélyben merülte nép, sémmin gondod
nem vala, mmit a' fia magzat ep, valamig
el' edes Atya, ment gonját viseli. Zé-
pén neveli és oktatja, borzas baját
lapogattja.

Chisus Hadnagyod tenked a' míg' ele biz-
sarva bátorírod mindennéma' Lúkség-
ben, mmit fenyés Cvilag olyan völe,
a' E. Py'lekezerebén, mmit Kovoma a'
fejében.

Sava vala földednek jó ízű célednek, tükö-
re' Szerencsédnek, oszlopa gyengeséged-
nek, ne' tessék azéit nebe'znek, hogy
az bóják sűrű'nek, és stnyok imus
a' Csirkéknek.

Sorany minar fogadonn mind céled bira-
lod, nem le. nlsz olyan gyorsan, mi-
kor az Sa. ... 19 Bót Ballod, m. csak
nem hasad szíved azon, hogy csak az
helyet lárod és zandásat nem bal-
lod.